

**Strategický rozvoj a perspektívy systému
športovo-talentovanej zdravotne znevýhodnenej mládeže
v Slovenskej republike**

Pavel Bílik, marec 2020

Strategický rozvoj a perspektívy systému športovo-talentovanej zdravotne znevýhodnenej mládeže v Slovenskej republike

Pavel Bílik, Mgr.

Člen VV Slovenského paralympijského výboru zodpovedný za oblasť športu mládež

Abstrakt: Súčasné trendy systému práce s talentovanou zdravotne znevýhodnenou mládežou sú charakterizované snahou o čo najširšiu akceptáciu všeobecne uznávaných a metodologicky overených zásad v oblasti starostlivosti o športovo talentovanú mládež. Na druhej strane je však potrebné zohľadňovať aj nesporné odlišnosti a zákonitosti športu zdravotne znevýhodnených. Základom úspešného fungovania systému je dnes premyslená sieť útvarov talentovanej mládeže, postavená na pyramídovom princípe organizácie a riadenia športovej prípravy najtalentovanejších jednotlivcov. Túto sieť na svojom vstupe koncepčne dopĺňajú aktivity zamerané na riadený proces vyhľadávania nových športových talentov. Analýza a dôkladné poznanie trendov vývoja, so všetkými špecifikami, problémami, ale hlavne nespornými pozitívami a výsledkami, je dôležitým predpokladom pre formuláciu nových perspektív, vrátane množstva inovatívnych prístupov k problematike.

Úvod

S fungovaním uceleného systému športu talentovanej zdravotne znevýhodnenej mládeže máme na Slovensku už bohaté skúsenosti. Hneď v úvode je potrebné skonštatovať, že najdôležitejším faktorom realizácie zmysluplnej koncepcie práce so zdravotne znevýhodnenou mládežou v oblasti športu bolo správne rozhodnutie štátu a jeho inštitúcií v porevolučnom vývoji neignorovať, ale naopak aktívne riešiť otázky začlenenia ľudí so zdravotným znevýhodnením do života spoločnosti. Napriek tomu sa až v roku 2001 podarilo po dlhotrvajúcej odbornej diskusii s Ministerstvom školstva SR presadiť uznanie pojmu „talentovaný zdravotne znevýhodnený športovec“ a obhájiť tak opodstatnenosť vzniku a podpory útvarov talentovanej mládeže v paralympijskom športe. Za ďalší dôležitý míľnik v tejto oblasti možno považovať rok 2017, kedy po prvý krát v histórii došlo k zjednoteniu financovania športu mládeže v paralympijskom hnutí, ktoré je od tohoto obdobia riešené ako celok v rámci rozpočtu Slovenského paralympijského výboru (SPV). To znamená, že prostriedky potrebné na

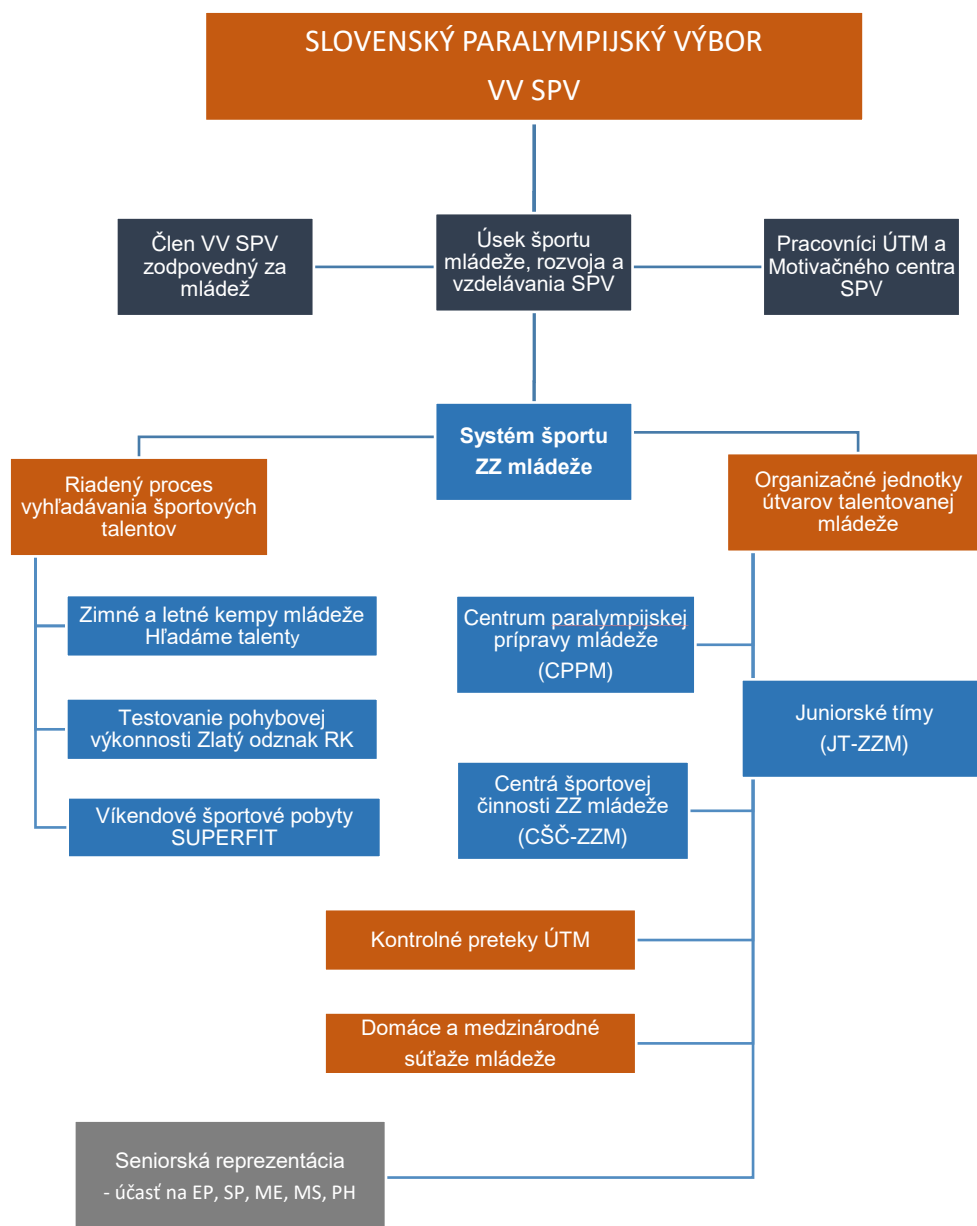
zabezpečenie zložky mládeže pri jednotlivých národných športových zväzoch zdravotne znevýhodnených sú rozpočtované jednotne - prostredníctvom rozpočtu SPV. Tieto okolnosti tak umožnili položiť základy uceleného systému, ktorý s rôznymi etapami svojho prirodzeného vývoja funguje úspešne dodnes. Podrobná analýza a poznanie tohto vývoja, so všetkými jeho špecifikami, problémami, ale hlavne nespornými pozitívami a výsledkami, je dôležitým predpokladom toho, aby bolo možné pre jeho ďalšie napredovanie reálne posúdiť, v ktorých oblastiach bude potrebné zachovať konzervatívny prístup a naopak, v ktorých bude možné otvoriť priestor pre nové nápady, myšlienky, či prístupy. Spolu s ďalšími faktormi, ako sú vznik Zákona o športe, či zámery tvorby celoštátnej koncepcie práce so športovo talentovanou mládežou v SR, sa naskytá zaujímavý priestor pre formuláciu nových myšlienok a základných téz aj v oblasti rozvoja paralympijského športu s perspektívou obdobia rokov 2021-2030. Z tohto pohľadu bude veľmi dôležité, aby súčasné trendy a perspektívy systému práce s talentovanou zdravotne znevýhodnenou mládežou na Slovensku zostali aj naďalej dôležitou súčasťou pozornosti štátnej politiky v oblasti športu.

1. Všeobecná analýza súčasného stavu systému športu zdravotne znevýhodnenej mládeže

Pri analýze súčasného stavu môžeme vychádzať z takmer 20-ročných skúseností pri formovaní vlastného fungujúceho systému športovej prípravy mládeže, založeného na rešpektovaní všetkých základných požiadaviek riadenia mládežníckeho športu. Už v začiatkoch jeho tvorby bolo dôležité postaviť tento systém tak, aby korešpondoval s uznávanými metodologickými zásadami a osvedčenými prístupmi v oblasti starostlivosti o športovo talentovanú mládež, ale aby na druhej strane zohľadňoval aj odlišnosti, špecifiká a zákonitosti športu zdravotne znevýhodnených. Preto sa už od prvých rokov stala základom jeho úspešného fungovania premyslená sieť útvarov talentovanej mládeže (ÚTM), ktoré pracovali na princípe regionálneho rozmiestnenia ako Centrá športovo talentovanej zdravotne postihnutej mládeže (CŠT-ZPM), či neskôr ako Centrá športovej činnosti zdravotne znevýhodnenej mládeže (CŠČ-ZZM), ktoré vznikali pri športových zväzoch, kluboch a organizáciách zdravotne znevýhodnených. V ďalších rokoch pribudla v tomto systéme ďalšia dôležitá nadstavba, zohľadňujúca potrebu uplatnenia princípov postupnosti a nadväznosti športovej prípravy, v podobe Centra paralympijskej prípravy mládeže (CPPM) a Juniorských tímov zdravotne znevýhodnenej mládeže (JT-ZZM). Vzhľadom na nutnosť prepojenia aktivít tohto systému na školský šport, konzultuje v súčasnom období Slovenský paralympijský výbor vytvorenie viacerých školských metodicko-konzultačných centier (ŠMKC) pri špeciálnych školách. Takto pyramídovo postavenú sieť ÚTM na svojom vstupe koncepčne dopĺňajú aktivity zamerané na riadený proces

vyhľadávania nových športových talentov, ktorému bola vzhľadom na jeho zložitosť a špecifiká venovaná asi najväčšia pozornosť. Za takmer 20-ročné obdobie takto postavený systém vyprodukoval množstvo vynikajúcich paralympijských športovcov, ktorí sa dnes dokážu výrazne presadzovať aj v tej najsilnejšej medzinárodnej konkurencii. Medzi najvýraznejšie osobnosti paralympijského športu, ktoré vzišli z doterajšej činnosti systému športu zdravotne znevýhodnenej mládeže, patria strelkyne Veronika Vadovičová a Kristína Funková, zjazdoví lyžiari Jakub Krako, Petra Smaržová a Martin France, boccisti Samuel Andrejčík, Michaela Balcová, Tomáš Král, Róbert Mezik, Róbert Ďurkovič a Martin Streharský, hokejisti na sánkach Martin Joppa a Dávid Korman, tenista na vozíku Marek Gergely, plavkyňa Karin Petrikovičová, lukostrelkyňa Diana Pashchenková a mnoho ďalších. Skutočnosť, že títo športovci dnes dosahujú vrcholovú úroveň športovej výkonnosti, predstavujúcu popredné umiestnenia v rámci najvýznamnejších medzinárodných športových podujatí, ako EP, SP, ME, MS, PH, iba dokazuje opodstatnenosť takto fungujúceho systému a potrebu jeho ďalšej podpory.

Obrázok 1: Schéma systému športu talentovanej ZZ mládeže pri SPV (stav k 1.1.2020)

2. Koncepcia útvarov talentovanej zdravotne znevýhodnenej mládeže

Útvary talentovanej zdravotne znevýhodnenej mládeže sú dôležitým stavebným prvkom systému mládežníckeho športu pri Slovenskom paralympijskom výbore. Vyznačujú sa pružným uplatňovaním pyramídového princípu pri zaraďovaní mladých talentovaných športovcov od nižšej úrovne Centier športovej činnosti ZZ mládeže (CŠČ-ZZM), až po Centrá paralympijskej prípravy mládeže (CPPM) a Juniorské tímy ZZ mládeže (JT-ZZM) na vyšších úrovniach takto postaveného systému.

2.1. Centrum paralympijskej prípravy mládeže pri SPV (CPPM)

CPPM sa zameriava na podporu športovej prípravy najvýraznejších športových talentov s perspektívou vysokej športovej výkonnosti vo veku do 23 rokov. Väčšinou ide o čakateľov, alebo už zaradených členov reprezentačných tímov v jednotlivých paralympijských športoch. Zaradenie je podmienené ziskom medzinárodnej športovo-zdravotnej klasifikácie a prípravou športovca pre účasť na významných medzinárodných podujatiach paralympijského športu. Nasmerovanie podpory zaradených talentovaných jednotlivcov je plne v kompetencii športovo-technických komisií (ŠTK) príslušného paralympijského športu. Činnosť CPPM koordinuje a komunikáciu so športovo-technickými komisiami a reprezentačnými trénermi zabezpečuje úsek športu mládeže, rozvoja a vzdelávania pri SPV. Športovú prípravu realizujú schválení tréneri v príslušných športových odvetviach pod dohľadom reprezentačného trénera. Športovci zaradení do CPPM sa okrem domácich a zahraničných športových podujatí zúčastňujú aj kontrolných pretekov ÚTM, pokiaľ sú tieto zaradené do športového kalendára v príslušnom roku.

2.2. Juniorské tímy zdravotne znevýhodnenej mládeže (JT-ZZM)

Ide o špecifickú formu ÚTM, vhodne doplnujúcu celý systém. Juniorské tímy vytvorili dôležitú platformu pre riadený prechod medzi jednotlivými úrovňami ÚTM. Do tejto zložky sú podľa potreby a požiadaviek konkrétnych paralympijských športov zaraďovaní mladí talentovaní športovci, ktorí potrebujú potrebnú podporu pri prechode medzi jednotlivými vekovými, či výkonnostnými kategóriami systému. V tejto zložke preto môžeme nájsť mladých talentovaných športovcov s perspektívou zaradenia do CŠČM, či CPPM pri SPV, ale aj mimoriadne talentovaných jednotlivcov s vysokou úrovňou športovej výkonnosti, pri ktorých je nevyhnutné podchytiť mimoriadne náročné obdobie prechodu do seniorských reprezentačných družstiev. Dôležitou požiadavkou na činnosť tejto zložky je flexibilita pri zaraďovaní mladých talentovaných športovcov v potrebnom časovom a metodickom kontexte a dlhodobo realizovaný odborný dohľad, administrácia a dôsledná kontrola priebehu ich športovej prípravy. Za činnosť a výsledky každého juniorského tímu je zodpovedný vedúci tréner konkrétneho JT-ZZM, v spolupráci a pod odborným dohľadom príslušného reprezentačného trénera a ŠTK.

2.3. Centrá športovej činnosti zdravotne znevýhodnenej mládeže (CŠČ-ZZM)

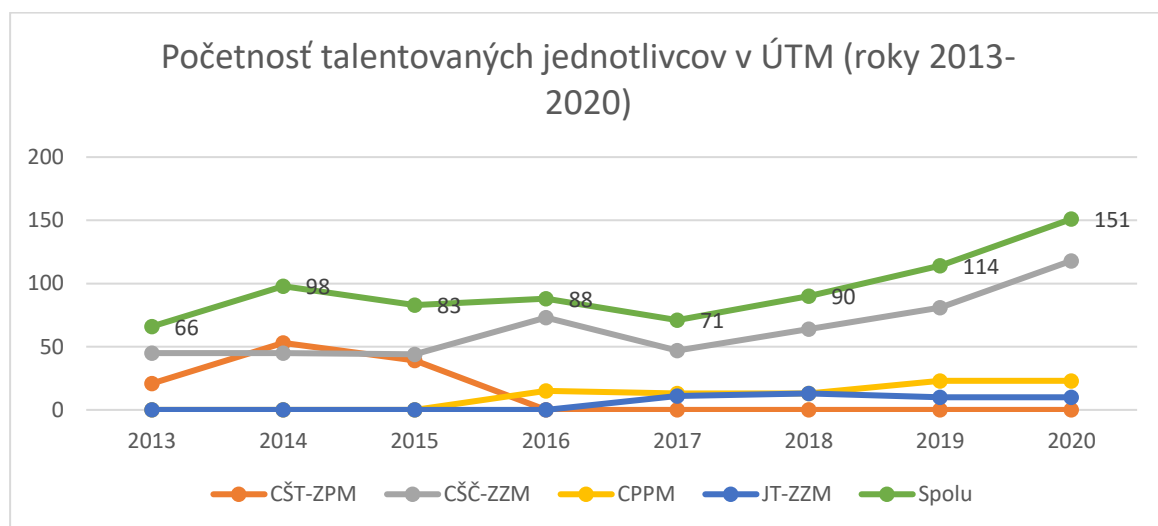
CŠČ-ZZM je nižšou zložkou systému ÚTM pri SPV. Plní dôležitú funkciu podpory športovo talentovaných detí a mládeže, ktoré vykonávajú riadenú a odborne garantovanú športovú prípravu v rámci subjektov organizovaných v štruktúre kolektívnych členov SPV. Tieto centrá sú zriaďované na žiadosť konkrétnych subjektov - klubov, či iných športových organizácií, ktoré sú členmi národných športových zväzov zdravotne znevýhodnených a ktoré pracujú s mladými talentovanými športovcami v jednotlivých paralympijských športoch. Pridelenie štatútu CŠČ-ZZM je podmienené vytvorením vhodných personálnych, materiálnych a priestorových podmienok a existenciou konzistentných tréningových skupín, v ktorých sa realizuje systematická a pravidelná športová príprava mladých športovo talentovaných jednotlivcov vo veku do 21 rokov. Činnosť CŠČ-ZZM koordinuje schválený administrátor centra, ktorý okrem administrácie základných parametrov športovej prípravy realizuje aj komunikáciu medzi jednotlivými trénermi v centre a úsekom športu mládeže, rozvoja a vzdelávania pri SPV. Športovú prípravu realizujú schválení tréneri v príslušných športových odvetviach a mladí športovci zaradení do CŠČ-ZZM sa okrem domácich a zahraničných športových podujatí a súťaží zúčastňujú aj kontrolných pretekov ÚTM, pokiaľ sú tieto zaradené do športového kalendára v príslušnom kalendárnom roku.

2.4. Školské metodicko-konzultačné centrá zdravotne znevýhodnenej mládeže (ŠMKC)

ŠMKC predstavujú potrebný systémový nástroj v podobe špecifickej organizačnej zložky, ktorá realizuje metodické zámery a konzultačné činnosti SPV na úrovni školského športu a záujmovej športovej činnosti na špeciálnych školách. ŠMKC tak zabezpečujú sprostredkovanú komunikáciu všetkých dostupných možností zapojenia sa žiakov školy do paralympijského športu, umožňujú dôležitý metodicko-poradenský kontakt s učiteľmi telesnej výchovy a ostatnými športovými odborníkmi, zabezpečujúcimi mimoškolskú športovú činnosť, či školské športové súťaže. Za činnosť ŠMKC zodpovedá vedúci centra, ktorý na pravidelnej báze komunikuje všetky dôležité otázky s úsekom športu mládeže, rozvoja a vzdelávania pri SPV. ŠMKC sa postupne stanú novým, moderným nástrojom realizácie overovania a testovania úrovne všeobecnej pohybovej výkonnosti v populácii mládeže so zdravotným znevýhodnením.

Tabuľka 1: Prehľad zaradovania športovo talentovaných jednotlivcov do systému ÚTM (obdobie rokov 2013-2020)

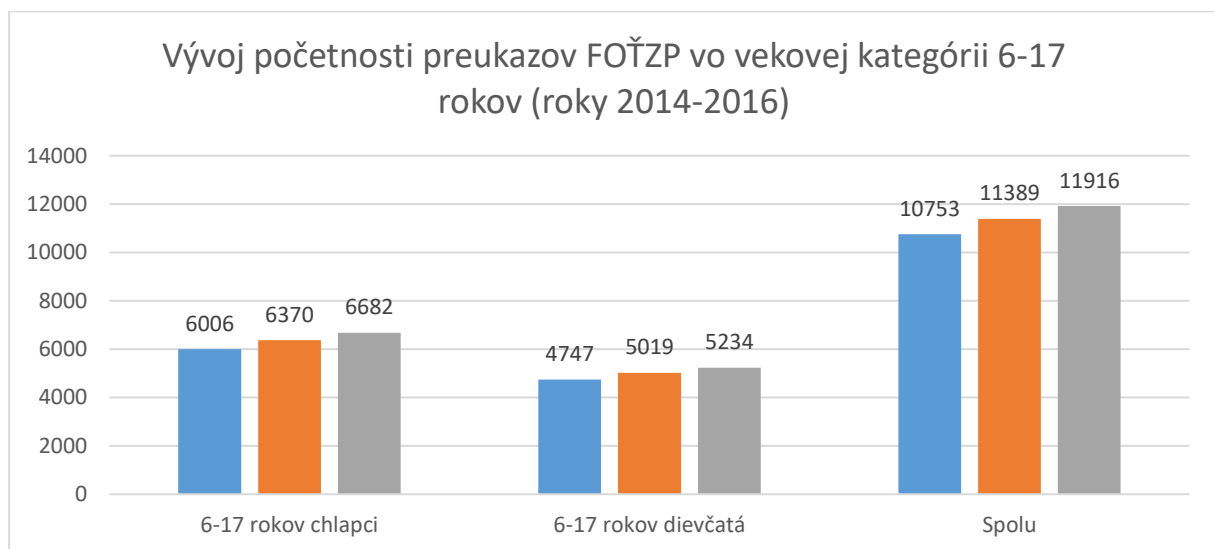
Rok	Charakteristiky početnosti	CŠT-ZPM	CŠČ-ZZM	CPPM	JT-ZZM	Spolu
2013	Počet zriadených zložiek	2	8	0	0	10
	Počet zaradených športovcov	21	45	0	0	66
2014	Počet zriadených zložiek	3	7	0	0	10
	Počet zaradených športovcov	53	45	0	0	98
2015	Počet zriadených zložiek	4	7	0	0	11
	Počet zaradených športovcov	39	44	0	0	83
2016	Počet zriadených zložiek	0	9	1	0	10
	Počet zaradených športovcov	0	73	15	0	88
2017	Počet zriadených zložiek	0	6	1	2	9
	Počet zaradených športovcov	0	47	13	11	71
2018	Počet zriadených zložiek	0	9	1	2	12
	Počet zaradených športovcov	0	64	13	13	90
2019	Počet zriadených zložiek	0	10	1	1	12
	Počet zaradených športovcov	0	81	23	10	114
2020	Počet zriadených zložiek	0	15	1	1	17
	Počet zaradených športovcov	0	118	23	10	151

Graf 1: Vývoj početnosti športovo talentovaných jednotlivcov v ÚTM (obdobie rokov 2013-2020)

3. Problematika talentu v športe zdravotne znevýhodnených

Vzhľadom na charakteristiky populačnej krivky detí a mládeže so zdravotným znevýhodnením je táto zložka systému veľmi dôležitou témou, ktorá okrem svojich výrazných špecifik v sebe zahŕňa aj množstvo komplikácií a negatívnych faktorov, ktoré je potrebné v čo najväčšej možnej miere eliminovať a zabezpečiť tak čo najefektívnejší systém výberu športových talentov pre šport zdravotne znevýhodnených. Populačný záber pri výbere mladých športových talentov je v porovnaní s podmienkami športu zdravých diametrálne odlišný, a tak si náš systém nemôže v oblasti vyhľadávania nových športových talentov dovoliť takmer žiadne straty.

Graf 2: Vývoj počtu platných preukazov FOŽZP vo vekovej kategórii 6-17 rokov v období rokov 2014-2016 (stav vždy k júnu kalendárneho roka) podľa pohlavia. Zdroj: Analytické centrum MPSVR SR; Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Podľa analytického centra MPSVR SR bolo v roku 2016 vo vekovej kategórii 6-17 rokov takmer 12 tisíc držiteľov preukazov FOŽZP, z toho 6.682 chlapcov a 5.234 dievčat (Repková, Kešelová, Ondrušová, 2016). Aj tieto štatistické údaje jasne poukazujú na skutočnosť, že skupina ZZ detí, na ktorú môže zacieliť nástroje overovania športového talentu, je v Slovenskej republike veľmi málo početná. Navyše okruh charakteristík zdravotného znevýhodnenia, akceptovaných medzinárodnou športovo-zdravotnou klasifikáciou pre jednotlivé paralympijské športy, znižuje početnosť tejto cieľovej skupiny takmer o polovicu. Preto reálne môžeme hovoriť o počte približne 6-7 tisíc detí a mladých ľudí zo zdravotným znevýhodnením vo veku 6-17 rokov, ktorých sa riadený proces posudzovania miery športového talentu môže konkrétne dotknúť. Ak budeme vychádzať z vlastných údajov o zaradení mladých talentovaných

športovcov do ÚTM v rokoch 2014-2016, percentuálna charakteristika preukázania športového talentu sa v populácii 6-17 ročných zdravotne znevýhodnených jednotlivcov pohybovala v rozmedzí hodnôt 1,5 – 1,8 %. Tieto čísla jednoznačne poukazujú na skutočnosť, že celý systém vyhľadávania športových talentov musí pracovať veľmi efektívne. Dôležitá je dôsledná orientácia pozornosti na minimalizáciu strát v skupine už diagnostikovaných športovo talentovaných jedincov, pričom súčasne sme nútení posúvať hranice efektivity pôsobenia v čo najširšom populačnom spektre.

3.1. Zimné a letné športové kempy mládeže Hľadáme talenty

Prvé pokusy zorganizovať športové kempy so zameraním na zjazdové lyžovanie siahajú už do 90-tych rokov minulého storočia. S myšlienkou športových kempov pre deti a mládež prišiel v tomto období viacnásobný účastník paralympijských hier a zároveň úspešný tréner „zlatej“ zjazdárskej generácie Peter Matiaško. Neskôr sa športové kempy zmenili na pravidelnú prezentáciu zimných a letných paralympijských športov a do dnešných dní pod názvom „Hľadáme talenty“ oslovujú množstvo mladých zdravotne znevýhodnených ľudí so záujmom o paralympijský šport. V rámci týždenných pobytových kempov majú zdravotne znevýhodnené deti z celého Slovenska možnosť pochopiť zákonitosti jednoduchého športového tréningu a súťaže, oboznámiť sa s populárnymi paralympijskými športami a osobne spoznať našich úspešných paralympionikov, ktorí v nich svojim silným športovým, ale aj životným príbehom dokážu vzbudiť veľkú mieru motivácie. V programe jedného týždenného kempu sa tak vytrieda 10-12 praktických ukážok paralympijských športov, ktoré v rámci jednotlivých tréningových blokov prezentujú naši najúspešnejší paralympijský medailisti. Takto nastavený proces umožňuje, okrem silnej športovej a pohybovej motivácie účastníkov, pravidelne získavať prvé informácie o preferenciách detí s ohľadom na jednotlivé paralympijské športy, overovať ich pohybové, zdravotné a osobnostné predpoklady, pričom v záverečnom vyhodnotení dostanú rodičia dieťaťa pomerne komplexnú informáciu a odporúčania pre možné pokračovanie v rámci systému športu mládeže pri SPV. V období rokov 2000 - 2019 prešlo bránami športových kempov Hľadáme talenty takmer 850 účastníkov, pričom z roka na rok stúpa podiel tých, ktorí sa následne začleňujú do pravidelného športového tréningu v rámci systému mládežníckeho športu a dosahujú už v prvých rokoch veľmi sľubnú úroveň športovej výkonnosti. V roku 2013 prešiel koncept projektu Hľadáme talenty, v záujme požiadavky neustáleho zvyšovania jeho efektivity, ďalšími podstatnými zmenami. Vytvorila sa nadstavba tradičných motivačných kempov v podobe športových kempov mládeže zameraných už na konkrétne športové odvetvie. Takto postavený koncept poskytol veľmi dôležitý priestor pre

viacero športovo-talentovaných detí, ktoré sa po absolvovaní základného motivačného kempu ešte nedokázali zaradiť do systému mládežníckeho športu, ale v rámci správne zvolenej nadstavby našli svoju ďalšiu realizáciu už v konkrétnom športe. Zvýšili sme tak účinnosť celého systému a zlepšili tiež napojenie výstupov projektu na jednotlivé športovo-technické komisie, ktoré takto majú možnosť priamo monitorovať talentovaných jednotlivcov v rámci športových kempov a vybrať si tých najzaujímavejších priamo z tréningového procesu v konkrétnom športe.

3.2. Testovanie pohybovej výkonnosti v rámci súťaže Zlatý odznak Radovana Kaufmana

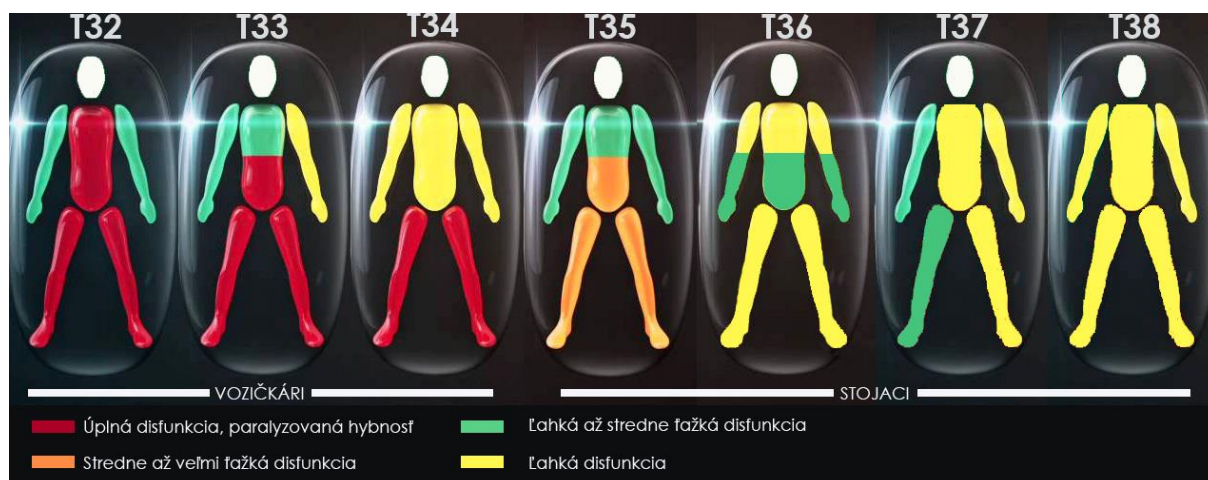
Súťaž Zlatý odznak Radovana Kaufmana prebieha od roku 2016 a je postavená na princípe jednoduchých športových aktivít na základných školách. Po vyhodnotení výsledkov základného kola súťaže postupujú najlepší jednotlivci do záverečného kola súťaže, ktoré sa uskutoční v rodnom meste Radovana Kaufmana - Partizánskom. Aby súťaž v čo najširšom zábere oslovila cieľovú skupinu, využíva také organizačné formy, ktorých realizácia je pre školy a žiakov veľmi jednoduchá a dostupná, vrátane špeciálnych škôl, či občianskych združení a organizácií, pracujúcich so zdravotne znevýhodnenými deťmi. Špecifikom súťaže je uplatnenie veľmi silného princípu inklúzie, keď sa súťaže zúčastňujú žiaci základných škôl bez zdravotného znevýhodnenia a spolu s nimi aj žiaci so zdravotným znevýhodnením. Dôležitým nástrojom realizácie základnej i finálovej časti súťaže je kvantifikácia (systém hodnotenia) výstupov jednotlivých športových aktivít, na základe ktorej je možné oceniť (formou „odznaku športovej všestrannosti“) všetky deti zapojené do projektu, ale aj vybrať najúspešnejších jednotlivcov, postupujúcich na konci školského roku do záverečného finále. Podľa hodnotiacich tabuliek sú dosiahnuté výsledky žiakov kvantifikované do celkového počtu dosiahnutých bodov a na tomto základe sú stanovené 3 výkonnostné úrovne, ktorým zodpovedá udelenie jedného z odznakov športovej všestrannosti – zeleného (3-10 bodov), modrého (11-20 bodov) a červeného (21 a viac bodov). Farby odznakov zodpovedajú farbám troch slzičiek – tzv. Agitos, ktoré sú základom loga Medzinárodného paralympijského výboru. SPV zasiela po ukončení základného kola odznaky všetkým deťom na ZŠ, ktoré sa súťaže zúčastnili.

Tabuľka 2: Počet odznakov pohybovej zdatnosti – súťaž Zlatý odznak Radovana Kaufmana, roky 2017-2019

ROK	zelený odznak	modrý odznak	červený odznak	SPOLU
2017	246	706	396	1348
2018	248	1308	1002	2558
2019	168	1006	946	2120

Pre orientáciu sa v rokoch 2017-2020 do základného kola súťaže Zlatý odznak radovana Kaufmana zapojilo celkovo 6.026 žiakov, z toho 422 zdravotne znevýhodnených. Pre potreby sledovania úrovne pohybovej výkonnosti v populácii zdravotne znevýhodnených detí je dôležité, že samotnou podstatou súťaže sú tri jednoduché pohybové testy: beh 4x10 metrov, skok z miesta do diaľky a hod plnou loptou. Pre deti so zdravotným znevýhodnením (zrakové, telesné a mentálne znevýhodnenie) je metodika týchto pohybových testov modifikovaná. Napríklad u vozičkárov ako jazda na vozíku 4x10 metrov, skok z miesta nahrádza zrýchlenie na vozíku na vzdialenosť 3 metrov. Výsledok dosiahnutý dieťaťom so zdravotným znevýhodnením je následne prepočítaný na základe koeficientu zdravotného znevýhodnenia tak, aby bolo možné dosiahnuté výsledky objektivizovať v porovnaní s výsledkami žiakov bez zdravotného znevýhodnenia. Silnou stránkou súťaže je aj jednoduchý a logicky správne usporiadaný systém hodnotenia zdravotného znevýhodnenia, na základe ktorého dokáže učiteľ telesnej výchovy zaradiť zdravotne znevýhodneného žiaka do konkrétnych klasifikačných skupín. Pre ukážku uvádzame tabuľku pre určenie klasifikačných skupín telesne znevýhodnených detí.

Obrázok 2: Určenie klasifikačných skupín - telesne znevýhodnení žiaci

Strategické ciele a perspektívy na obdobie rokov 2020-2030

Analýza a dôkladné poznanie trendov vývoja systému práce so zdravotne znevýhodnenou mládežou na Slovensku, so všetkými jeho špecifikami, problémami, ale hlavne nespornými pozitívami a výsledkami, vytvára dôležitý priestor pre formuláciu nových cieľov pre túto oblasť na obdobie rokov 2020-2030. Pre ďalší pozitívny vývoj bude veľmi dôležité, aby sa problematika starostlivosti o športovo talentovanú mládež stala prirodzenou súčasťou vládnej politiky rozvoja športu v Slovenskej republike. Už do materiálu Uznesenia vlády SR č.564 zo 14. októbra 2015 sa dostala aj dôležitá formulácia úloh súvisiacich so starostlivosťou o talentovaných športovcov so zdravotným znevýhodnením: „V súlade s Čl. 24 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím sa v materiáli snažíme uvedenú problematiku starostlivosti o športovo talentovanú mládež riešiť komplexne, vrátane rozvoja osobnosti, talentu a tvorivosti osôb so zdravotným postihnutím, ako aj rozvoj ich duševných a telesných schopností v maximálnej možnej miere“. V nasledujúcom období fungovania systému práce so zdravotne znevýhodnenou mládežou bude potrebné postupne zapracovávať aj ďalšie systémové zmeny a pokračovať v zvyšovaní jeho efektivity tak, aby bol naďalej postavený na čo najširšom celoplošnom výbere detí, s nadväzujúcou logickou postupnosťou jednotlivých úrovní športovej prípravy, s profesionálnym trénerským, organizačným i odborným zabezpečením. Dôležitou požiadavkou pre ďalší rozvoj sa stáva dôsledná kontrola plnenia stanovených cieľov vo všetkých etapách a úrovniach fungovania systému, pričom najväčšou výzvou naďalej zostáva systematické mapovanie rozmiestnenia zdravotne znevýhodnených detí a mládeže na školách bežného typu. Potrebné bude priniesť aj niektoré nové, modernejšie nástroje komunikácie s potencionálnymi záujemcami o šport v populácii mladých ZZ ľudí, využiť možnosti komunikácie prostredníctvom sociálnych sietí a internetu, vrátane špecializovaného call-centra, poskytujúceho v reálnom čase všetky dôležité informácie. V oblasti aktivít zameraných na čo najefektívnejší systém vyhľadávania talentovaných jednotlivcov budeme pokračovať v rokmi osvedčenom projekte Hľadáme talenty, ktorý vo svojej letnej i zimnej forme doplní koncept série pohybovo-kondičných sústrezení Superfit, zameraný na všeobecný pohybový rozvoj a vytvorenie vhodných predpokladov pre následnú športovú činnosť mladých záujemcov o šport. Netreba zabudnúť ani na spoluprácu so školami, pričom prioritou v tejto oblasti zostáva ambícia otvorenia prvých športových tried so zameraním na šport zdravotne znevýhodnených. V oblasti rozvoja športu mládeže budeme aj naďalej pokračovať v zavádzaní systému testovania pohybových schopností žiakov základných škôl, pričom ťažiskovým v tomto smere zostáva projekt Zlatý odznak Radovana Kaufmana. Na vyššej úrovni systému mládežníckeho športu

bude dôležitou ambíciou rozšíriť už existujúce zložky útvarov talentovanej mládeže o väčší počet juniorských tímov, ktorých zriaďovanie musí vychádzať z odborného zhodnotenia požiadaviek paralympijského hnutia, založeného na vyhodnocovaní aktuálneho vývoja jednotlivých paralympijských športov. S perspektívou najbližších rokov bude našim cieľom vytvoriť do roku 2030 vhodné podmienky pre plnohodnotné fungovanie 5-6 juniorských tímov. Pri rozpočtovaní činnosti útvarov talentovanej mládeže bude potrebné naďalej zvyšovať podiel princípu zásluhovosti a neustáleho tlaku na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne v nich pôsobiacich športových odborníkov. Nesmie sa stať, že akýkoľvek športový talent zostane nepovšimnutý, naopak uvedomujúc si populačné limity musíme ku každému talentovanému ZZ športovcovi pristupovať individuálne a zabezpečiť pre neho maximum vhodných podmienok pre ďalší športový i ľudský rozvoj. Pracovať bude potrebné viac v „teréne“ nie „od stola“, s dôrazom na dobrú komunikáciu s rodičmi, trénermi ale aj školou a úradmi. Pokračovať v pravidelných kontrolných zrazoch talentovanej mládeže v rámci kontrolných pretekov ÚTM a zvyšovaní možností konfrontácie aktuálnej športovej výkonnosti mladých ZZ športovcov na medzinárodnej úrovni. Ak to bude možné, budeme na národnej úrovni podporovať vznik pravidelných juniorských súťaží v čo najväčšom počte paralympijských športov, vrátane finálových turnajov majstrovstiev SR.

Ďalšie opatrenia navrhovanej koncepcie do roku 2030:

Vytvoriť personálne i odborne vyvážené podmienky pre činnosť Úseku športu mládeže, rozvoja a vzdelávania pri SPV, s prepojením na ďalšie športové organizácie, či odborných konzultantov.

Ďalej pracovať na tvorbe komplexnej metodiky hodnotenia športového talentu, použiteľnej v čo najširšom spektre populácie zdravotne znevýhodnenej mládeže.

Vyvinúť elektronický informačný systém SUPERTALENT, ktorý zabezpečí vysokú efektivitu procesov zberu, vyhodnocovania a ďalšieho spracovania údajov, získaných v procese diagnostiky športového talentu.

Zabezpečiť podmienky pre efektívne rozpočtovanie systému mládežníckeho športu do roku 2030.

Použitá literatúra:

REPKOVÁ, K. – KEŠELOVÁ, D. – ONDRUŠOVÁ, D. 2016. *Vývoj sociálnej situácie osôb so zdravotným postihnutím a ich rodín* : sekundárna výskumná analýza. Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny, 2016. 108 s.

SIDOR, J. a kol. 2015. *Stratégia pre zdravotne postihnutých so zameraním na špecifickú skupinu športovcov*. Bratislava : A-Systems s.r.o., 2015. 145 s. ISBN 978-80-972172-0-4.